

คุณค่าในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Values in the Best Children Fictions Awarded
from the Office of the Basic Education Commission

อารียา อินคำ (Areeya Inkham)¹

ศราวุธ หล่อดี (Sarawut Lordee)²

วรัญญา ยิ่งยงศักดิ์ (Warunya Yingyongsak)³

Received: August 1, 2024

Revised: January 28, 2025

Accepted: February 6, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 10 เรื่อง ผลการวิจัยพบคุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ประกอบด้วย จริยธรรม และความรักความผูกพันในครอบครัว 2) คุณค่าด้านสังคม เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สามารถแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม เพื่อให้สังคมยอมรับและเข้ากับคนในสังคมได้ ประกอบด้วย การดำรงชีวิตในสังคม การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในสังคม 3) คุณค่าด้านสติปัญญา เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทางสติปัญญา ประกอบด้วย การใช้สติปัญญาและไหวพริบ การแสวงหาความรู้ และการเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริม และ 4) คุณค่าด้านร่างกาย เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กมีทักษะความรู้ในการป้องกันตนเองอย่างถูกต้อง คือ การให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ

คำสำคัญ: คุณค่า, วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research article aims to analyze the values of 10 children's fictions that received outstanding book awards from the Office of the Basic Education Commission from 2012 to 2023. The research findings reveal 4 aspects of values present in children's fictions: 1) Emotional and mental value, which help promote children's growth into emotionally and mentally stable adults, including ethics and family love bonding; 2) Social values, which enable children to learn and exhibit appropriate behaviors for social acceptance and integrate with people in society, including living in society, social development, environmental and conservation, and basic human needs in society; 3) Intellectual values, which help children develop intellectually,

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Master of Arts Program in Thai, School of Liberal Arts, University of Phayao

^{2,3} สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Program in Thai, School of Liberal Arts, University of Phayao

including the use of intelligence and wit, knowledge seeking, and enhancing intelligence through supplements; and 4) Physical values, which provide children with the knowledge and skills for proper self-protection, namely health education.

Keywords: Values, Children Fictions, Office of the Basic Education Commission

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการประกวดหนังสือดีเด่นตั้งแต่ พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมการผลิตหนังสือภาษาไทยให้มีคุณภาพและสาระประโยชน์ รวมทั้งเพิ่มจำนวนหนังสือให้มากขึ้นตามความต้องการของประชาชน ซึ่งส่งผลดีต่อการสร้างให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน และเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) หนังสือดังกล่าวแบ่งเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ หนังสือสารคดี หนังสือนวนิยาย หนังสือกวีนิพนธ์ หนังสือรวมเรื่องสั้น หนังสือสำหรับเด็กเล็ก หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น หนังสือการ์ตูนหรือนิยายภาพ และหนังสือสยองขวัญ

การประกวดหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือว่าเป็นหนังสือที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ไม่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติในด้านเนื้อเรื่องให้มีข้อมูลที่ทันสมัย มีแนวความคิดที่สมเหตุสมผล มีการอ้างอิง มีประโยชน์หรือคุณค่าที่ผู้อ่านจะได้รับการประพันธ์ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และองค์ประกอบการเรียบเรียงเหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น การจัดทำรูปเล่มศิลปะของภาพ การออกแบบหนังสือ ปก การจัดวางหน้า ตัวอักษร ภาพประกอบ การผลิต การเข้าเล่ม และส่วนประกอบอื่น ๆ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนไทยในฐานะที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต จึงให้การสนับสนุนผลิตและจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนตามช่วงวัยของผู้อ่าน คือ ช่วงวัยเด็กเล็ก อายุ 3-5 ปี ช่วงวัยเด็ก อายุ 6-11 ปี และช่วงวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี เพื่อส่งเสริมให้เด็กในช่วงวัยต่าง ๆ ได้อ่านให้เกิดความรู้ และพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพที่ดีขึ้น เนื่องจากความแตกต่างในวัยของเด็กส่งผลต่อเรียนรู้ที่ต่างกัน ดังนั้นการอ่านหนังสือให้เหมาะสมกับช่วงวัยจะทำให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ดังที่ Li Ningmin (2560, หน้า 3) ได้กล่าวถึงเด็กในช่วงวัย 6-11 ปี ว่าเป็นวัยเด็กตอนปลายจะคาบเกี่ยวกับระยะก่อนวัยรุ่น ลักษณะพัฒนาการสำคัญที่เกิดขึ้นในวัยนี้ คือ การเตรียมตัวเพื่อเติบโตเป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเองในทุกด้าน ดังนั้นการพัฒนาเด็กช่วงวัยดังกล่าว จึงเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศชาติ

การพัฒนาเด็กมีหลายวิธี การใช้หนังสือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก เพื่อให้เด็กได้อ่านและศึกษาค้นคว้า ทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคต หนังสือจึงเป็นแหล่งรวมความรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการ เพื่อค้นคว้าหาคำตอบที่อยากรู้ได้ ดังที่ สุนีย์ เลิศแสวงกิจ และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย (2546, หน้า 36) ได้กล่าวว่า หนังสือ คือ ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ การบันทึกความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร จัดพิมพ์เป็นเล่ม มีคุณค่าถาวรในเรื่องหนึ่ง ๆ อาจมีเล่มเดียวหรือหลายเล่มจบ การให้หนังสือเป็นสื่อแทนการใช้สื่อเทคโนโลยีจะช่วยสร้างสมาธิ สร้างความคุ้นเคยให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน การเลือกหนังสือที่ดีก็ช่วยเปิดโลกกว้างให้เด็กต่อยอดการเรียนรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

หนังสือประเภทวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เป็นงานเขียนที่มีเนื้อหาสอดแทรกสาระความรู้ที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิต เนื่องจากมีเนื้อหาเสริมสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับการเข้าสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบไม่ซับซ้อน โดยมีภาพประกอบที่ชัดเจน เพื่อให้เด็กสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาได้ง่ายขึ้น มีศาสตร์และศิลป์ด้านการใช้ภาษาการนำเสนอ เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาความคิดตามเรื่องในวรรณกรรม ทั้งนี้วรรณกรรมยังมอบความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน ให้ความรู้ ข้อคิด คติในการดำเนินชีวิต ตลอดจนการสะท้อนสภาพสังคมให้ผู้อ่านได้เห็นคุณค่าที่ปรากฏอย่างชัดเจน วรรณกรรมเป็นสิ่งที่ผูกพันกับสังคม และเป็นสมบัติร่วมของคนในสังคมทุกยุคทุกสมัย เราสามารถศึกษาสังคมได้จากวรรณกรรม เนื่องด้วยวรรณกรรมเป็นงานเขียนที่ได้รับการยอมรับจากผู้อ่านอย่างกว้างขวาง การอ่านวรรณกรรมจึงนำมาซึ่งข้อมูลความรู้ ความซาบซึ้งในภาษา และทำให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์ เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ เหตุการณ์ ลักษณะสังคมของกลุ่มคนได้เป็นอย่างดี (วิภา กงกะนันท์, 2522, หน้า 1; วิทย์ ศิวะศรียานนท์, 2544, หน้า 118)

การศึกษาคุณค่าในวรรณกรรมที่ผ่านมา พบการศึกษาคุณค่าเชิงวรรณศิลป์จากนวนิยายตามเกณฑ์การจำแนกองค์ประกอบของวรรณกรรมแบ่งเป็นคุณค่าทางด้านสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม ความรู้ จิตใจ นอกจากนี้การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส. พุ่มสุวรรณ มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญาและ พัฒนาการด้านร่างกายโดยวรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส. พุ่มสุวรรณ มีแนวคิดที่สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านต่าง ๆ คือ แนวคิดด้านอารมณ์และจิตใจมี 2 ประเด็น คือ เรื่องจริยธรรม และเรื่องความรัก ความผูกพันในครอบครัว แนวคิดในการพัฒนาเด็กด้านสังคมมี 4 ประเด็น คือ การดำรงชีวิตในสังคม การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แนวคิดด้านสติปัญญา พบว่ามี 3 ประเด็น คือ เรื่องการใช้สติปัญญาและไหวพริบ เรื่องการแสวงหาความรู้ และเรื่องเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริม (จุฑามาศ สุขขำจรูญ, 2549) ทั้งนี้ สัมฤทธิ์ พุ่มสุวรรณ ยังเป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่มีความสำคัญกับการสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและมีผลงานเป็นที่รู้จักในนามปากกาว่า "ส. พุ่มสุวรรณ" งานเขียนของท่านมีมานานกว่า 20 ปี และมีผลงานจำนวนมากที่ได้รับรางวัล วรรณกรรมสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากการประกวดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ทั้งยังมีผลงานประเภทบันเทิงคดีที่เขียนให้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของสัมฤทธิ์ พุ่มสุวรรณ มาเป็นกรอบวิเคราะห์คุณค่าในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของวรรณกรรมที่ส่งผลต่อผู้อ่านในช่วงวัยเด็ก นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และสามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนตามช่วงวัยของเด็ก

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการวิเคราะห์คุณค่าในวรรณกรรม

ผลการศึกษาพบว่างานวิจัย เรื่อง ตัวละครวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ปรากฏแนวคิดการวิเคราะห์คุณค่าในวรรณกรรมของ ปิมปภา วิเศษศิริ (2562) นำเสนอลักษณะเด่นสัมพันธ์กับบริบททางสังคมไทย 4 ด้าน ได้แก่ ตัวละครวัยรุ่นกับการศึกษาและการเรียนรู้ ตัวละครวัยรุ่นกับการนำเสนอประเด็นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวละครวัยรุ่นผู้นุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตัวละครวัยรุ่นกับประเด็นชาติพันธุ์

และตัวละครวัยรุ่นกับการเปลี่ยนผ่านและความคาดหวังของสังคม นอกจากนี้ยังพบว่า วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นล้วนมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับค่านิยม ความต้องการของสังคม และนโยบายของรัฐ ในขณะที่ตัววรรณกรรมเยาวชนเหล่านี้ได้วิพากษ์นโยบายของหน่วยงานรัฐบาล ดังนี้

1. ตัวละครวัยรุ่นกับการศึกษาและการเรียนรู้ กล่าวถึงแง่มุมทางการศึกษาที่แตกต่างกันตามนโยบายรัฐ ในช่วงเวลาที่วรรณกรรมแต่ละเรื่องได้รับรางวัล แต่ภาพรวมของตัวละครวัยรุ่นคือ ตัวละครวัยรุ่นผู้ให้ความสำคัญกับการศึกษา

2. ตัวละครวัยรุ่นกับการนำเสนอประเด็นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในสังคมไทยและมีภาพรวมของตัวละครวัยรุ่น คือ ตัวละครวัยรุ่น ผู้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

3. ตัวละครวัยรุ่นกับประเด็นชาติพันธุ์ ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับชาติพันธุ์ปกากะญอที่กำลังถูกกลืนวัฒนธรรม การพยายามสลายอคติที่มีต่อชาติพันธุ์อื่น การพยายามรักษาอัตลักษณ์ของชาวลาวเวียงจันทน์ โดยวรรณกรรมเยาวชนกลุ่มนี้ได้ปรากฏภาพของตัวละครวัยรุ่น 2 ลักษณะ คือ ตัวละครวัยรุ่นผู้ยอมรับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และตัวละครวัยรุ่นผู้สืบทอดแนวคิดชาตินิยม

4. ตัวละครวัยรุ่นกับการเปลี่ยนผ่านและความคาดหวังของสังคม ปรากฏภาพของตัวละครวัยรุ่นผู้เป็นลูกผู้ชายเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีจิตใจอ่อนโยน และตัวละครวัยรุ่นผู้ใส่ใจครอบครัวและใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงปรากฏภาพของตัวละคร วัยรุ่นหญิงที่สามารถประนีประนอมระหว่างความต้องการของตนเองและขนบธรรมเนียมประเพณีโดย วรรณกรรมกลุ่มนี้ต่างใช้การเปลี่ยนผ่านของตัวละครวัยรุ่นในการนำเสนอพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่สังคมไทยคาดหวัง

ผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนของสุมาลี บำรุงสุข (2551) จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ปริศนาหน้าร้อน มีออกซ์ แมวมหัศจรรย์ เรื่องของมาเหมียวมาเหมียวและเพื่อนและใครที่ดีที่สุดปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับเด็ก 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิด “ผู้ใหญ่ควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กเติบโต มีพัฒนาการสมวัย” แนวคิด “เพื่อนและพี่น้องมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของเด็กวัยแรกรุ่ง” และแนวคิด “เด็กสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีด้วยการเรียนรู้จากต้นแบบที่หลากหลาย” (วิจิตรา รุ่งแสง, 2564) ดังนี้

1. แนวคิด “ผู้ใหญ่ควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กเติบโตมีพัฒนาการสมวัย” ผู้เขียนนำเสนอว่าพ่อแม่ครู และผู้ใหญ่ที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก มีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการแก่เด็กวัย 10-13 ปี 4 ด้าน คือ พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการทางร่างกาย

2. แนวคิด “เพื่อนและพี่น้องมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของเด็กวัยแรกรุ่ง” ผู้เขียนนำเสนอว่าเด็กวัย 10-13 ปี ต้องการเพื่อนหรือพี่น้องไว้เป็นที่ปรึกษาช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้ดีขึ้น

3. แนวคิด “เด็กสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีด้วยการเรียนรู้จากต้นแบบที่หลากหลาย” ผู้เขียนนำเสนอว่าเด็กวัย 10-13 ปี สามารถเรียนรู้และซึมซับแบบอย่างทั้งดีและไม่ดี จากผู้ใหญ่ 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ใหญ่ในครอบครัว ผู้ใหญ่ในโรงเรียน และผู้ใหญ่อื่น ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก กลวิธีที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอแนวคิด พบ 3 กลวิธี ได้แก่ นำเสนอผ่านตัวละคร นำเสนอผ่านเหตุการณ์ย่อย และนำเสนอผ่านภาพประกอบ ส่วนคุณค่าของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่าน พบ 3 ด้าน ได้แก่ คุณค่าด้านอารมณ์ คุณค่าด้านการปลูกฝังคุณธรรม และคุณค่าด้านการปลูกฝังความรู้

จากข้อความข้างต้นคุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนของ สุมาลี บำรุงสุข (2551) พบคุณค่าด้านอารมณ์ คุณค่าด้านการปลูกฝังคุณธรรม และคุณค่าด้านการปลูกฝังความรู้

แนวคิดการวิเคราะห์คุณค่าในวรรณกรรมเป็นแนวคิดของ ส. พุ่มสุวรรณ (2540) นำเสนอแนวคิดคุณค่าในวรรณกรรมสำหรับเด็ก 4 ด้าน คือ คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านสติปัญญา และคุณค่าด้านร่างกาย แนวคิดนี้ครอบคลุมมิติการพัฒนาเด็กทั้งด้านการควบคุมการใช้อารมณ์ ด้านการมีน้ำใจ มีการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขไม่เกิดปัญหาต่อผู้อื่นและสังคม ด้านสติปัญญา และการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง ดังนั้นแนวคิดที่ได้กล่าวมานี้ช่วยให้การวิเคราะห์ครอบคลุมทุกมิติที่สำคัญต่อการเติบโตของเด็ก ดังนี้

1. คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ คือสิ่งจำเป็นที่ต้องปลูกฝังแก่เด็ก เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจที่สามารถควบคุม ชัดถลา เพื่อให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับกาลเทศะและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่ออารมณ์และจิตใจ วรรณกรรมจึงต้องมีความสนุกสนานทำให้เด็กมีอารมณ์ดี ร่าเริง แจ่มใส มีสุขภาพจิตดี และมีความฉลาดทางอารมณ์ ช่วยให้การวิเคราะห์ที่มีความครอบคลุมทุกมิติที่สำคัญต่อการเติบโตของเด็ก ดังนั้นจึงควรนำวรรณกรรมสำหรับเด็กมาพัฒนาให้เด็กมีอารมณ์และจิตใจที่ดี เพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และช่วยให้เด็กมีความยืดหยุ่นและสามารถเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในชีวิตได้ดีขึ้น การเรียนรู้ผ่านเรื่องราวจะทำให้เด็กค่อย ๆ เข้าใจและยอมรับอารมณ์ของตนเองได้ วรรณกรรมจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดแนวคิดด้านอารมณ์และจิตใจได้ 2 เรื่อง คือ จริยธรรม และความรักความผูกพันในครอบครัว

2. คุณค่าด้านสังคม มนุษย์ย่อมสัมพันธ์กับสังคม เด็กจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะสร้างสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว แล้วขยายสู่ชุมชนและสังคม คุณค่าด้านสังคมทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สามารถแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการสร้างสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้สังคมยอมรับและเข้ากับคนในสังคมได้ วรรณกรรมสำหรับเด็กมีเหตุการณ์ที่สะท้อนความรู้สึกของตัวละครต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นสังคมจำลองให้เด็กได้เรียนรู้ความเป็นไปของสังคมในแง่มุมต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กเข้าใจผู้อื่นเรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา อีกทั้งมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของเด็ก นอกจากนี้เด็กยังได้เรียนรู้กฎ กติกา บทบาท ทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมที่สังคมยอมรับในฐานะสมาชิกของสังคม

3. คุณค่าด้านสติปัญญา เด็กเป็นวัยที่ชอบเรียนรู้ และสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ความสนใจและความอยากรู้ของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเจริญด้านสติปัญญา เช่น มีความคิด ความจำ การรับรู้หรือช่วงระยะความสนใจยาวนานขึ้น การเจริญเติบโตทางสติปัญญาของเด็กสามารถแสดงให้เห็นได้จากการคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลและสร้างสรรค์ เริ่มจากการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ใกล้ตัวที่ง่ายก่อนแล้วจึงแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนขึ้น เมื่อต้องเผชิญปัญหาเด็กจะสามารถใช้ความรู้ที่อ่านนำมาปรับใช้กับตนได้ จึงกล่าวได้ว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นแหล่งความรู้ที่ให้คุณค่าในการเสริมสร้างสติปัญญา และเป็นที่มาของการคิดเป็นแก้ปัญหาเป็นการพัฒนาด้านสติปัญญาอาศัยวรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้ความคิด วรรณกรรมสำหรับเด็กมักจะมีเนื้อหาที่กระตุ้นให้เด็กคิดวิเคราะห์ถึงผลกระทบของการกระทำ การปลูกฝังผ่านเรื่องราวเหล่านี้ช่วยให้เด็กเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ตนเอง ลดพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นจากการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

4. คุณค่าด้านร่างกาย การเจริญเติบโตทางร่างกาย เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง ความต้านโรคและความทนทานของอวัยวะต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นเพราะเด็กที่ร่างกายแข็งแรง จะสามารถพัฒนาตนเองและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กที่ร่างกายไม่แข็งแรง การเจ็บไข้ได้ป่วยมักทำให้เด็กได้รับเชื้อโรคต่าง ๆ ดังนั้น บิดามารดาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องให้ความสนใจและดูแลเด็ก ส่วนเด็กก็ควรมีความรู้ทางด้านสุขภาพโดยเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงและป้องกันความเจ็บไข้ได้อย่างถูกวิธี วรรณกรรมที่มีเนื้อหาเชิงการผจญภัยหรือการเคลื่อนไหวส่งเสริมให้เด็กได้เห็นว่าการเคลื่อนไหว การเล่นกีฬา หรือการทำกิจกรรมกลางแจ้งเป็นสิ่งสนุกและสำคัญต่อ

ร่างกาย เป็นการกระตุ้นให้เด็กออกกำลังกายโดยที่รู้สึกสนุกและไม่ฝืนใจ การสอนผ่านเรื่องราวช่วยให้เด็กมองเห็นถึงข้อเสียของพฤติกรรมเหล่านี้และหลีกเลี่ยงได้ง่ายขึ้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า จากแนวคิดของ ส. พุ่มสุวรรณ (2540) ได้กล่าวถึงคุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านสติปัญญา และคุณค่าด้านร่างกาย ในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก มีความสอดคล้องกับวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 10 เรื่อง ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรม

วิธีการวิจัย

1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 10 เรื่อง ทั้งนี้ พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2558 ไม่มีหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 1

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ปีที่ได้รับรางวัล	ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์)
2555	เศษกระดาษ	สองขา (2554)
2557	ตุ๊กตาแห่งความทรงจำ	ณิชา พีชวณิชย์ (2556)
2559	บันทึกส่วนตัวชาวยูริ	ชาวยูริ ซากาโมโตะ (2558)
2560	อยู่วังสระปทุม	สุมาลี บำรุงสุข (2559)
2561	สี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น	กฤษณะ กาญจนนา (2561)
2562	โลกของมดแดงกับแดงกวาง (เอ๋ยด้วย !)	งามพรรณ เวชชาชีวะ (2560)
2563	ก ไก่โตโนเสาร์	ชีวัน วิสาสะ (2563)
2564	แม่วัด	ยูโตะ ฟุคะยะ (2563)
2565	อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต	ติณณา ตรียานนท์ (2564)
2566	บ้านตอไม้กับสหายนักซ่อม	กฤษณะ กาญจนนาภา และวชิราวรรณ ทับเสือ (2565)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลคุณค่าในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก

2.2 ผู้วิจัยคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 10 เรื่อง

2.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์คุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลประกอบด้วย คุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก 4 ด้าน คือ คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านสติปัญญา คุณค่าด้านร่างกาย รวมทั้งตัวอย่างข้อมูลและรายละเอียดการอ้างอิง

2.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บได้จากวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 10 เรื่อง โดยการจัดหมวดหมู่แยกประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับคุณค่าหลักแนวคิดของ ส. พุ่มสุวรรณ (2540) ทั้ง 4 ด้าน และหาข้อสรุป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลคุณค่าในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามแนวคิดการวิเคราะห์คุณค่าในวรรณกรรมของ ส. พุ่มสุวรรณ (2540) แบ่งเป็น คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านสติปัญญา และคุณค่าด้านร่างกาย

4. การเสนอผลการวิจัย

การวิจัยคุณค่าในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์เชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2555-2566 พบคุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรม 4 ด้าน ได้แก่ คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านสติปัญญา และคุณค่าด้านร่างกาย

1. คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ

คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ จริยธรรม และความรักความผูกพันในครอบครัว

1.1 จริยธรรม คือ การประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมทั้งทางกาย วาจา ใจ และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถเป็นคนดีมีศีลธรรม และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์แบบ ประกอบด้วย การรักสัตว์ การตระหนักถึงคุณค่าทางจิตใจ การมีจิตใจที่งดงาม การยอมรับตนเอง ความเสียสละ ความอดุสาหะ และความเมตตา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 การรักสัตว์ เป็นการแสดงความรักต่อสัตว์ มีจิตใจโอบอ้อมอารี ดูแลเอาใจใส่ และห่วงใยสัตว์ รวมทั้งการนำสัตว์ไปรักษาให้หายจากความเจ็บป่วย ดังตัวอย่าง

“เด็กน้อยถือตะกร้าไปหาหลวงพี่โก๋ ฉันจึงตามไป ฉันนึกว่าเขาจะเอาแมวมาปล่อย แต่ตรงข้าม เขาจะมาขอแมวไปเลี้ยง แล้วก็ไปเลือกลูกแมว 2 ตัว เป็นสีอมมเมม ทั้งสองตัว เขาเอาใส่ตะกร้าทั้งสองชนิดที่มีคนใจดีมารับไปเลี้ยง”

(ยูโตะ พุคะยะ, 2563, หน้า 125)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กน้อยได้ขอลูกแมวที่ไม่มีเจ้าของกับหลวงพี่โก๋ มาเลี้ยงดู จำนวน 2 ตัว เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงตัวละครเป็นผู้มีจิตใจที่งดงาม มีจิตใจโอบอ้อมอารี ห่วงใยสัตว์ มีความเมตตาต่อสัตว์ และรักสัตว์

1.1.2 การตระหนักถึงคุณค่าทางจิตใจ เป็นการให้ความสำคัญแก่สิ่งที่ทำให้เกิดคุณค่าทางจิตใจ และเกิดความพอใจในตัวเอง ดังตัวอย่าง

“ตัวของตุ๊กตาทำมาจากกระโปรงของแม่เองจ๊ะ...ตุ๊กตาดังนี้เป็นตัวแทนของแม่
ทุกครั้งทีนอนหนุนตุ๊กตาหนูจะได้รู้สึกเหมือนว่าหนูกำลังนอนหนุนตุ๊กแม่เิงละ...
แม่จึงตัดผ้าห่อตัวของหนูเป็นรูปหัวใจเย็บไว้ที่หน้าอกข้างซ้ายของตุ๊กตา เพราะหนูคือ
ดวงใจของแม่”

(ณิชา พิษณุชัย, 2556, หน้า 23-31)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ตุ๊กตาที่ถูกกล่าวถึงเป็นตุ๊กตาที่แม่ได้นำผ้าของทุกคน
ในครอบครัวมาเย็บเป็นตุ๊กตา และตัวของตุ๊กตาทำมาจากกระโปรงของแม่ จึงเป็นสัญลักษณ์แทนความรัก
ความห่วงใยของแม่ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางจิตใจเกิดความรู้สึกรัก ห่วงใย และอบอุ่น
จากครอบครัว

1.1.3 การมีจิตใจที่งดงาม เป็นความงดงามจากภายในจิตใจ มีความจริงใจ ไม่ใช่ความสวยงาม
จากรูปลักษณ์ภายนอก ดังตัวอย่าง

“ตุ้ยเอาซอ้นตักข้าวและป้อนให้นุ่มนึ่ง พร้อมทั้งทำปากกว้าง ๆ ตุ้ยป้อนไป
สองสามคำแล้วเอาซอ้นวางในมือนุ่มนึ่งพร้อมกับบอกว่า ‘กินเองนะ’ จากนั้นตุ้ยก็เปิด
กล่องข้าวของตัวเองกินบ้าง ตุ้ยสอนพร้อมกับเอาซอ้นตักไข่ให้นุ่มนึ่งดู ต้องทำอย่างนี้
ตุ้ยย้ำ นุ่มนึ่ง ลองทำตามและทำได้ แม้ว่าจะทำข้าวหกไปบ้าง ‘เก่ง เก่ง’ ตุ้ยชมและ
ตบมือให้กำลังใจ แล้วทั้งสามคนคือ ตุ้ย นุ่มนึ่ง เงาะ จึงกินข้าวเที่ยงด้วยกันในห้องเรียน
ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เงาะรู้สึกชอบใจนุ่มนึ่งและเริ่มรู้สึกว่... ‘กินข้าวเที่ยงในห้องก็ดี
เหมือนกันบางทีอาจจะดีกว่าที่โรงอาหารหรือบึงบอนด้วย”

(สองขา, 2554, หน้า 53-54)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ตุ้ยสอนนุ่มนึ่งกินข้าวด้วยตัวเอง และชื่นชม
ให้กำลังใจ ไม่กล่าวหาว่าเวลานุ่มนึ่งทำข้าวตกเลอะเทอะ ตัวละครที่ซอ้นนุ่มนึ่งเป็นเด็กที่อยู่ในกลุ่มเด็กพิเศษการกระทำ
ของตุ้ยในเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการมีจิตใจที่งดงาม มีความจริงใจ ให้ความช่วยเหลือ และให้เกียรติ
ต่อผู้อื่น

1.1.4 การยอมรับตนเอง เป็นการยอมรับความจริง ยอมรับตัวตนของตนเอง ภูมิใจในตนเอง
ตระหนักเห็นคุณค่าของแต่ละคนว่ามีความดีในตนเอง และการยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยจิตใจที่กล้าหาญ ดังตัวอย่าง

“เมื่อแป้งหยิบกระดาษเปล่าขึ้นมาวางบนโต๊ะ เงาะก็คิดถึงคำว่า เศษกระดาษ อย่าง
ที่เคยถูกแป้งเรียก เศษกระดาษที่เคยถูกขยำ ถูกย่ำยี มากบ้าง น้อยบ้าง เศษกระดาษที่
เคยเห็นว่าตัวเองไร้ค่า น่ารังเกียจ เศษกระดาษที่เคยไปแอบอยู่ในมุมมืด เพราะคิดว่าไม่มีใคร
ต้องการ ไม่มีใครอยากได้ แต่ ณ บัดนี้เเงาะไม่ได้เป็นเศษกระดาษอีกแล้ว เพราะรู้แล้วว่า
ตัวเองไม่ได้เป็นเศษกระดาษ ไม่ได้เป็นคนไร้เพื่อน ความจริงที่ได้รับรู้ ช่วยดึงเเงาะให้
ออกมา ยืนในที่ที่สว่างได้อย่างมั่นใจขึ้น”

(สองขา, 2554, หน้า 106)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า จากเหตุการณ์ที่แป้งหยิบเศษกระดาษมาวางที่โต๊ะ
ทำให้เเงาะคิดถึงคำว่าเศษกระดาษที่ถูกขยำ ถูกทิ้ง ไร้ค่า แต่ตอนนี้เเงาะได้มองเห็นว่าตัวเองไม่ได้ไร้ค่าเหมือน
เศษกระดาษ ไม่ได้เป็นคนไร้เพื่อน เมื่อเเงาะสามารถเข้าใจตัวเองและยอมรับในตัวตนได้ ทำให้เเงาะมั่นใจมากขึ้น
เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการยอมรับตนเองทำให้ตัวละครเกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น

1.1.5 ความเสียสละ เป็นการเสียสละเพื่อผู้อื่น การช่วยเหลือและช่วยสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่คิดร้าย และไม่เห็นแก่ตัว ดังตัวอย่าง

“น้องน้ำยอมให้ยืมแม่แวนนะ คุณลัดดา ลูก ๆ หย่ามพอดี แม่เล่าเรื่องเลี้ยงลูกแมวเกิดใหม่ให้ฟัง ลุงสนิทเลยเสนอว่าจะหา ‘แม่บุญธรรม’ มาให้ แล้วก็จริง ๆ แม่จัดแจงพาน้องน้ำไปบ้านน้าอวย แม่แมวชื่อ ลำลี มีลูกมาหลายครอกแล้วยอมนอนให้คูกี้ มีฟีน โดนัท กับแพนเค้กดูตุนมาจากเต้าแต่โดยดี แม่พรี้อบอกขอบใจน้องน้ำ”
(งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2561, หน้า 79)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า น้องน้ำให้ยืมแม่แวนเนื่องจากแม่ของน้องน้ำได้เล่าเรื่องลูกแมวเกิดใหม่ให้ฟัง จึงทำให้ลูกแมวเหล่านั้นไม่มีนมจากแม่แวนกิน เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเสียสละเพื่อผู้อื่น ช่วยสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่เห็นแก่ตัว และได้ช่วยเหลือผู้อื่น

1.1.6 ความอดุสาหะ เป็นความอดทน ความพยายามที่มุ่งมั่น แม่เจออุปสรรคก็ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เพื่อให้ประสบความสำเร็จที่ได้คาดหวังไว้ ดังตัวอย่าง

“วันนี้ฉันเห็นมดดำเดินไปมา ฉันเดินไปดูใกล้ ๆ เห็นมดดำยกข้าวฉันใจเต้นมาก ๆ เลยมดยกของใหญ่กว่าตัวเองได้จริง ๆ”
(ชายูริ ซากาโมโตะ, 2558, หน้า 133)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มดดำกำลังยกข้าว ซึ่งเมล็ดข้าวมีขนาดใหญ่กว่าตัวของมดดำ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความอดุสาหะ ความพยายามมุ่งมั่น และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

1.1.7 ความเมตตา เป็นความรัก ความเอ็นดู เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข การไม่เบียดเบียนและมีจิตใจโอบอ้อมอารีต่อสิ่งต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

“สมเด็จพระเทพรัตนฯ ทรงเมตตาแก่พวกสัตว์ทั้งหลาย โปรดให้อยู่กันตามสบาย ไม่ขับไล่ ทั้งแมว นก หนู ทาก กระจอก แม้จะทรงบ่นอยู่บ้างว่ากระจอกนั้นชอบแทะกินผลไม้บนต้นไม้แบบบุฟเฟต์ คือ กินทิ้งกินขว้าง ถึงกระนั้นก็ทรงอดทนยอมให้กระจอกอยู่ในวังได้”
(สุมาลี บำรุงสุข, 2551, หน้า 94)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมเด็จพระเทพรัตนฯ ทรงเมตตาแก่พวกสัตว์ทั้งหลายถึงแม้จะทรงบ่น แต่ก็ไม่ขับไล่ยังคงให้สัตว์แทะกินผลไม้ได้ตามชอบ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเมตตา ความรัก ความเอ็นดูที่มีต่อสัตว์ และมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีต่อสิ่งมีชีวิต

1.2 ความรักความผูกพันในครอบครัว คือ การที่ครอบครัวมีพร้อมทั้ง พ่อ แม่ ลูก ซึ่งเป็นครอบครัวที่มีความสุขและเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย ความรักความผูกพันที่แม่มีต่อลูก ความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อพ่อ ความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อแม่ และความรักความผูกพันที่พ่อ แม่ ลูก มีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 ความรักความผูกพันที่แม่มีต่อลูก เป็นการมอบความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย การดูแลเอาใจใส่ที่มีต่อลูก ดังตัวอย่าง

“วันนี้ วิชาพละบก รองเท้ากัดฉันเจ็บมากเลย ฉันอดทนมากมาก โอ้ถ้าซึ่งมารับถามฉันทำไมเดินแปลก ๆ ฉันบอกเจ็บนิ้วก็อ้อ โอ้ถ้าซึ่งดูแผล พาฉันเดินไปซื้อรองเท้าใหม่”
(ชายูริ ซากาโมโตะ, 2558, หน้า 279)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วันนี้อีกครั้งก็อดฉันเจ็บมากเลย โอ้กำลังมารับและเห็นท่าที่การเดินแปลก ๆ และโอ้กำลังดูผลจึงพาไปซื้อรองเท้าใหม่ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันที่แม่มีต่อลูก มีความเป็นห่วง และดูแลเอาใจใส่ต่อลูก

1.2.2 ความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อพ่อ เป็นการแสดงความรักระหว่างลูกกับพ่อ ซึ่งเป็นความรักที่อบอุ่น และแฝงด้วยความเข้มแข็งของการเป็นแบบอย่างที่ดี ดังตัวอย่าง

“เอยกอดพ่อแน่น นึกถึงคำบ่ดาที่บอกให้เอยรักพ่อมาก ๆ เอยรักพ่อหมดใจ นึกไม่ออกว่าจะรักพ่อน้อยกว่านี้ได้ยังไง”

(งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2561, หน้า 118)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เอยกอดพ่อแน่น และได้บอกรักพ่อ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อพ่อ

1.2.3 ความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อแม่ เป็นการแสดงความรักของลูกที่มีต่อแม่ เป็นความผูกพันที่อบอุ่น และมีความสุข ดังตัวอย่าง

“วันนี้โอ้กำลังไม่สบาย โอ้กำลังโดนคุณหมอฉีดยามาเชื่อก่อนกลับบ้าน แต่โอ้ซังกี่พาดันไปดูหนังโดราเอมอน โอ้กำลังบอก วันเด็กมีทุกวันเลยนะ ทำไมไม่มีวันแม่ทุกวันบ้างฉันบอก วันแม่มีทุกวันเพราะใคร ๆ ก็รักแม่ทุกคน หนูรักโอ้กำลังทุกวัน โอ้กำลังของฉันใจดีมากมากน่ารักที่สุด”

(ชายูริ ซากาโมโตะ, 2558, หน้า 245)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มีการบอกรักแม่ด้วยคำพูด “วันแม่มีทุกวันเพราะใคร ๆ ก็รักแม่ทุกคน หนูรักโอ้กำลังทุกวัน โอ้กำลังของฉันใจดีมากมาก น่ารักที่สุด” เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อแม่

1.2.4 ความรักความผูกพันที่พ่อ แม่ ลูก มีต่อกัน เป็นการทำหน้าที่ของพ่อ แม่ ลูกที่มีต่อกัน ด้วยการแสดงความรัก ความอบอุ่นที่ได้อยู่ด้วยกัน เป็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ดังตัวอย่าง

“พ่อบอกว่ากลับมาบ้านคราวนี้จะอยู่นานและมีแผนการจะขับรถพาแม่กับเอยขึ้นเหนือไปเรื่อย ๆ พ่อบ่ดาว่าเรื่องนี้ก็ช่วยติดต่อ ‘เพื่อนร่วมทาง’ ทั้งหลาย ทำให้แผนการเดินทางเป็นรูปเป็นร่าง เอยได้ยินลุงธรรกับบ่ดาคุยกันว่า พ่อกับแม่จะได้ใช้ ‘เวลาคุณภาพ’ ด้วยกัน บรรยากาศในบ้านปลอดโปร่งจนเอยรู้สึกได้ เอยตื่นตื่นและนับวันรอการเดินทาง”

(งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2561, หน้า 118-119)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พ่อกลับบ้านคราวนี้จะอยู่นานและได้วางแผนขับรถพาครอบครัวขึ้นเหนือ พ่อกับแม่และเอยจะได้ใช้ ‘เวลาคุณภาพ’ ด้วยกัน บรรยากาศในบ้านปลอดโปร่งจนเอยรู้สึกได้ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันที่พ่อ แม่ ลูก มีต่อกัน

2. คุณค่าด้านสังคม

คุณค่าด้านสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ การดำรงชีวิตในสังคม การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมชาติ และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในสังคม

2.1 การดำรงชีวิตในสังคม คือ การสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตแบบชนบทที่มีความเรียบง่าย และดำเนินชีวิตในสังคมด้วยความพอเพียง ประกอบด้วย การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิถีชีวิตของเกษตรกรไทยที่ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมและมีความสุขบนพื้นฐานความพอดีในแบบเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินชีวิตที่มีความเรียบง่าย มีที่อยู่อาศัยที่สามารถสร้างอาหารเพื่อเลี้ยงครอบครัว และมีความปลอดภัยในสังคม ดังตัวอย่าง

“พวกเขานำอิของวัวมาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อให้พืชผักเจริญเติบโต เพื่อทำ ‘เศรษฐกิจพอเพียง’ แล้วทุกครั้งที่มีการไล่ชีวิตโคกระบือ หลวงพี่จะยกวัวให้เขาหมด เพราะเขาจะไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและมีถึงสามสิบครอบครัวที่อยู่ในสวนนั้น ถ้าไม่มีวัว ชาวนาจะไม่มี ‘อิ’ ให้ทำปุ๋ยอินทรีย์ ฉันทก็ตั้งใจวัวสองตัวนั้นไม่ตายและได้ไปอยู่ในที่อบอุ่นกว่าโรงฆ่าสัตว์”

(ยูโดะ พุคะยะ, 2563, หน้า 18-19)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พวกเขาได้นำอิของวัวมาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อให้พืชผักเจริญเติบโต เพื่อทำเศรษฐกิจพอเพียง เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามการดำเนินชีวิตที่มีความเรียบง่าย และสามารถนำสิ่งที่มีอยู่สร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.2 การดำรงตนแบบพึ่งพาธรรมชาติ เป็นการดำรงชีวิตของคนชนบทที่ผูกพันใกล้ชิดและพึ่งพาธรรมชาติที่มีความเรียบง่าย และได้รับประโยชน์ร่วมกัน ดังตัวอย่าง

“แตงกวาวางตะกร้าไข่งคือ ๆ เอยหัวเราะคิก เหตุการณ์แบบนี้จะเกิดขึ้นเกือบทุกสัปดาห์เมื่อป่าดาเก็บผักผลไม้และอื่น ๆ จากสวนผักมาให้แม่ทำอาหารแล้วแบ่งกันกิน บางทีน้ำอ้อนเพื่อนอีกคนของแม่ก็จะมาด้วย เอานมรดใหม่ ๆ หมาด ๆ มาให้ทำเนย ทำโยเกิร์ต และของอร่อยต่าง ๆ เอยชอบวันแบบนี้ วันที่แม่บอกว่า เป็นวิถีของชาวออร์แกนิกที่จะนำผลผลิตมารวมกันช่วยกันทำอาหารเอาไว้กินกัน แต่มันก็ ‘อลหม่าน’ จริงอย่างที่ลุงธเรียก”

(งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2561, หน้า 33)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ป่าดาเก็บผักผลไม้และอื่น ๆ จากสวนผักมาให้แม่ทำอาหารแล้วแบ่งกันกิน น้ำอ้อนเพื่อนอีกคนของแม่ก็จะมาด้วย เอานมรดใหม่ ๆ หมาด ๆ มาให้ทำเนย และทำโยเกิร์ต เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการดำรงตนแบบพึ่งพาธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

2.2 การพัฒนาสังคม คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีเมตตาธรรม เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนกัน เพื่อจะได้อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข ดังตัวอย่าง

“ทั้งหมดเดินฝ่าอากาศร้อนมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งเจอพี่หมีและพี่แมวกำลังปลูกต้นไม้ อยู่ พี่หมีและพี่แมวเห็นสี่สหายร้อน จึงชวนสี่สหายแวะที่หมู่บ้านของพี่หมีที่ร่มรื่นเย็นสบาย เพราะเต็มไปด้วยต้นไม้”

(กฤษณะ กาญจน และวชิราวรรณ พับเสื่อ, 2561, หน้า 2-3)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์เจอพี่หมีและพี่แมวปลูกต้นไม้อยู่ ได้เห็นสี่สหายร้อนมาก จึงชวนสี่สหายแวะที่หมู่บ้านของพี่หมีที่ร่มรื่นเย็นสบาย เพราะในหมู่บ้านเต็มไปด้วยต้นไม้ทำให้

อากาศดี เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาสังคม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่ออยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข

2.3 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ คือ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ประกอบด้วย การอนุรักษ์น้ำและสัตว์น้ำ การอนุรักษ์ต้นไม้และป่า และการอนุรักษ์สัตว์ป่า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 การอนุรักษ์น้ำและสัตว์น้ำ เป็นการดูแลรักษาแหล่งน้ำและสัตว์ที่อาศัยในน้ำให้ปลอดภัยและคงอยู่อย่างสมบูรณ์ ดังตัวอย่าง

“ฉันได้ยืนหลวงพื้โกสอนเด็กว่า ‘นั่นคือ อีเอ็ม บอล ย่อยสลายสิ่งสกปรกได้ และไม่ เป็นพิษต่อปลา’ ฉันก็ลงมือลงไปในสระน้ำฉันได้ทำความดี วันนี้ฉันเดินตามหลังพื้โก ไปที่หนองน้ำ ฉันเห็นน้ำสกปรกมาก มีทั้งเศษขนมปังไอศกรีม ฯลฯ ที่ลอยอยู่ในน้ำ และ สาเหตุการตายของ ‘ตุ๊ก’ ก็คือมีคนเอาขนมปังขึ้นรามาให้ ตุ๊กกิน ฉันเห็นมีคราบน้ำมันที่ ออกมาจากขนมปังหลวงพื้โกไปที่ศาลาริมน้ำ หลวงพื้โกบอกว่า ‘เราควรทำน้ำให้สะอาด’”
(ยูโตะ พุคะยะ, 2563, หน้า 98-99)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วันนี้ฉันเดินตามหลังพื้โกไปที่หนองน้ำ ฉันเห็น น้ำสกปรกมากมีเศษขนมปัง สาเหตุการตายของ ‘ตุ๊ก’ ก็คือมีคนเอาขนมปังขึ้นรามาทิ้งลงน้ำ หลวงพื้โกว่า ‘เราควรทำน้ำให้สะอาด’ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์น้ำ และสัตว์น้ำ ให้มีชีวิตรอดอยู่อย่างปลอดภัย

2.3.2 การอนุรักษ์ต้นไม้และป่า เป็นการดูแลรักษาต้นไม้หายากและป่าให้สมบูรณ์ เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ดังตัวอย่าง

“อ้อ ต้นกระเบา พวกเราชาววังสระปทุมรู้จักดี ปลูกอยู่ในวังหลายสิบต้น แต่คนนอกวังอาจจะไม่รู้จัก เพราะไม่ค่อยจะมีคนปลูกกันสมัยนี้ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าสมเด็จพระปิยยิกา (ย่าทวด) ของทูลกระหม่อม จิงทรงให้ปลูกไว้ในวัง พอลูกกระเบาสุก ชาววังสระปทุมจะเอามาต้มกับน้ำกะทิ รับประทาน ว่าหวานอร่อยส่วนน้ำมันจากเมล็ดของลูกกระเบาใช้ทำยารักษาโรคเรื้อน โรคเกลื้อน โรคหิด ถ่ายพยาธิ ทาแก้ปวดตามข้อ ได้ผลดีนักแล”
(สุมาลี บำรุงสุข, 2551, หน้า 74-76)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ต้นกระเบาปลูกอยู่ในวังแต่คนนอกวังอาจจะไม่รู้จัก เพราะไม่ค่อยจะมีคนปลูกกันสมัยนี้ แต่สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้ายังอนุรักษ์ และทรงปลูกไว้ ลูกกระเบาพอสุกชาววังสระปทุมจะเอามาต้มกับน้ำกะทิรับประทาน ส่วนน้ำมันจากเมล็ดใช้ทำ ยารักษาโรคได้ เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์ต้นไม้และป่า เพื่อเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์และสัตว์

2.3.3 การอนุรักษ์สัตว์ป่า เป็นการดูแลรักษาสัตว์ป่าไม่ให้สูญพันธุ์ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสัตว์ ดังตัวอย่าง

“ท่านสั่งให้เขาตั้งโรงเรียน อนุรักษ์พัฒนาวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ควาย เออเขาใช้ศัพท์ว่า กระบือ แต่มันก็คือควายนั่นเอง กาสกร นี่ก็แปลว่า ควายเหมือนกัน ท่านตั้งชื่อโรงเรียนเสียเพราะเขียวนะ โรงเรียนกาสรกสิวิทย์ก็โรงเรียนสอนวิชาเรื่อง เกษตรและกระบือไงล่ะ เพราะเดี๋ยวนี ชาวนาใช้เครื่องจักรทำนากันมากขึ้นใช้ควายน้อยลง ท่านทรงหวังว่าความรู้เรื่องการใช้ควายทำนากจะสูญหายไปหมด จึงให้ตั้งโรงเรียน รักษาไว้”

(สุมาลี บำรุงสุข, 2551, หน้า 70-71)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนกาสรกสิวิทย์ก็โรงเรียนสอนวิชาเรื่องเกษตร และกระบือไงล่ะ เพราะเดี๋ยวนี ชาวนาใช้เครื่องจักรทำนากันมากขึ้นใช้ควายน้อยลง ท่านทรงหวังว่าความรู้เรื่อง การใช้ควายทำนากจะสูญหายไปหมด ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์ต้นไม้และป่า

2.4 ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในสังคม เป็นความต้องการด้านร่างกาย การยอมรับจากผู้อื่น หรือที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค อาหารถือเป็นหนึ่งปัจจัยที่ มนุษย์ทุกคนต้องการเพื่อการดำรงชีวิต ดังตัวอย่าง

“วันแรก เงาะนี่ก็อยากจะไปนั่งกินข้าวร่วมวงกับเพื่อน ๆ แต่ไม่รู้ว่าจะไปขอเข้าวง อย่งไร เงาะไม่มีเพื่อน และไม่มีใครชวนเเงาะร่วมวง เเงาะลองทำใจกล้าเดินเข้าไปใกล้ ๆ วงข้าว ที่ใหญ่ที่สุด แต่ก็มีเสียงหนึ่งในกลุ่มนั้นพูดขึ้นว่า ‘วงนี้เป็นวงปิ่นโต รับแต่คนที่มี่ปิ่นโตเท่านั้น’ เเงาะค่อย ๆ เดินไกลออกมาจากวงปิ่นโต และพยายามหาวงข้าวกล่องข้าวที่มีจะไปกินข้าว ด้วยแต่ดูเสมือนว่าใคร ๆ ต่างมีวงข้าวของตัวเองกันแล้วทั้งนั้น และทุกคนก็กำลังกินกันอย่าง เอร็ดอรรอย ไม่มีใครเงยหน้าขึ้นมาใส่ใจ สนใจ หรือหยุดกินแล้วไม่เขยิบที่ให้กล่องข้าวของเเงาะ ซักนิด เเงาะอยากพูดออกไปว่า ‘ขอนั่งด้วยนะ’ แต่คำพูดมันคงทิวข้าวชะจนไม่มีแรงเปลี่ยน เป็นเสียงออกมา”

(สองขา, 2554, หน้า 44-45)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เเงาะอยากจะไปนั่งกินข้าวร่วมวงกับเพื่อน ๆ แต่เพื่อน ก็เมินเฉยไม่มีใครอยากให้เเงาะนั่งทานข้าวด้วย เเงาะไม่กล้าที่จะขอเข้าร่วมวงทานข้าวกับเพื่อน เเงาะไม่มีเพื่อน เเงาะทำอะไร ไม่ถูกและไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ใน สังคม ต้องการให้สังคมยอมรับ และแสดงตัวตนของตัวเองออกมาได้

3. คุณค่าด้านสติปัญญา

คุณค่าด้านสติปัญญาที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ การใช้ สติปัญญาและไหวพริบ การแสวงหาความรู้ และการเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริม

3.1 การใช้สติปัญญาและไหวพริบ เป็นการศึกษาหาความรู้ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสติปัญญาให้แก่ง มีไหวพริบ คิดวิเคราะห์เปรียบเทียบ แก้ไขปัญหา และนำความรู้ไปปรับใช้ การมีปัญญาที่ดีจะส่งผลให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีตามไปด้วย สามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิต โดยนำความรู้และประสบการณ์ที่มีมาใช้ได้อย่าง เหมาะสม ดังตัวอย่าง

“ครูนพชวนให้ทุกคนได้คุย เกียง และหาเหตุผลกันอย่างเต็มที่ เสียงส่วนใหญ่ คิดว่า ลังเกต ไม่น่ามีสระอุ เพราะถ้ามีเราคงออกเสียงเป็น ลัง-เก-ตุ แต่ ‘แป้ง’ หรือเด็ก หยิงบุษบง แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจว่า “นั่นไม่ใช่เหตุผลที่ดีค่ะ เพราะคำว่า เหตุผล ที่

มีสระอยู่ยังไม่ อ่านว่า เท-ตุ-ผล เลย” และสรุปสั้น ๆ ว่า “แต่หนูเห็นด้วยว่าสังเกตไม่มีสระอยู่
ค่ะ” เมื่อแบ่งมีความเห็นอย่างนี้ ทำให้เพื่อน ๆ ที่นั่งเลอยู่ให้ตามไป ซึ่งมักเป็นอย่างนี้เป็นประจำ
ไม่ว่าเรื่องใด ๆ ทั้งในห้องหรือนอกห้องเรียน ทั้งตัวแบ่ง และความเห็นของแบ่งมักมีคนมาล้อม
หน้าล้อมหลัง หรือคล้อยตามเสมอ”

(สองขา, 2554, หน้า 15)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เสียงส่วนใหญ่คิดว่า สังเกต ไม่น่ามีสระอยู่ เพราะถ้า
มีเราคงออกเสียงเป็น สัง-เก-ตุ แต่ ‘แบ่ง’ แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจทำให้เพื่อน ๆ ที่นั่งเล และเชื่อไป
กับแบ่ง ความเห็นของแบ่งมักมีคนคล้อยตามเสมอ ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการใช้สติปัญญาและไหวพริบ
คิดวิเคราะห์เปรียบเทียบ แก้ไขปัญหา และนำความรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

3.2 การแสวงหาความรู้ เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กอยากรู้อยากเห็น ชอบเรียนรู้และจดจำสิ่งต่าง ๆ
การเรียนรู้จากสิ่งที่สนใจมักสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้เป็นอย่างดี การใช้ความคิด การใช้คำถาม การใช้
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นลำดับขั้นตอน เริ่มจากการสงสัย สังเกต ตั้งสมมติฐาน ทดสอบ รวบรวมข้อมูล
และสรุปผล เกิดเป็นความรู้ที่มีเหตุผล การแสวงหาความรู้ย่อมสม่ำเสมอเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก ดังตัวอย่าง

“วันหนึ่ง เงาะเปิดหนังสือไปเจอเรื่องราวเกี่ยวกับวงจรชีวิตของหนอน เงาะทิ้งกับ
ความมหัศจรรย์นั้น เพราะเมื่อแรกเกิดหนอนเป็นเพียงแคไข่ใบเล็กจิ๋วๆ พอออกจากไข่
ก็เป็นหนอนและเมื่อกินใบหม่อน กินใบไม้มาก ๆ จนได้เวลาอันสมควร หนอนจะหยุดกิน
และค่อย ๆ สร้างใยห่อหุ้มตัวเองจนเป็นดักแด้ ก่อนที่จะกลายเป็นผีเสื้อที่สวยงามที่มีปีก
บินไปกินน้ำหวานจากดอกไม้ และในวันหนึ่งข้างหน้า แมผีเสื้อจะออกไข่มากมาย เพื่อให้
กำเนิดลูกหนอนตัวใหม่ “แล้วเราละ เป็นอะไร...” จู๊ ๆ เงาะก็มีคำถามถามตัวเอง”

(สองขา, 2554, หน้า 72)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เงาะเปิดหนังสือไปเจอเรื่องราวเกี่ยวกับวงจรชีวิตของ
หนอน เงาะตื่นต้นกับความมหัศจรรย์นั้น แรกเกิดหนอนเป็นเพียงแคไข่ใบเล็ก ออกจากไข่ก็เป็นหนอนสุดท้าย
กลายเป็นผีเสื้อที่สวยงาม ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการแสวงหาความรู้ ชอบเรียนรู้และจดจำสิ่งต่าง ๆ และ
การเรียนรู้จากสิ่งที่สนใจมักสร้างประสบการณ์ให้เด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งเงาะเป็นเด็กชอบหาความรู้สม่ำเสมอ

3.3 การเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริม เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการช่วยเพิ่ม
ประโยชน์จากการรับประทานอาหารหลัก เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตและแข็งแรง มีสติปัญญาที่ดี การสร้างสติปัญญา
ด้วยอาหารเสริมที่จำเป็นต่อร่างกายเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ร่างกายมีความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
ดังตัวอย่าง

“ฉันเห็น ทุกเช้าปลาวันกินข้าว พอกินเสร็จแล้วจะต้องวิ่งไปหาแม่และกินนมต่อ
ถึงจานินแม่ของปลาวันจะไม่สนใจจริงจังก็ตาม แต่ปลาวันก็ยังรักจานิน อาหารและ
ความใส่ใจของหลวงพี่ก็คงมีผลแต่น้อยกว่าความรักจากแม่จานินที่ทำให้ปลาวันมีกำลังใจ
ในการอยากวิ่งอยากซบ อยากแข็งแรงเร็ว ๆ และคิดว่าต้องดำรงชีวิตต่อไปให้ได้ ฉันรู้สึก
อบอุ่นที่ได้เห็นจานินกับปลาวันอยู่ด้วยกัน”

(ยูโตะ พุคะยะ, 2563, หน้า 113)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า อาหารและความใส่ใจของหลวงพี่ก็คงมีผล แต่น้อยกว่าความรักจากแม่ จานินที่ทำให้ปลาวันมีกำลังใจในการอยากวิ่ง อยากแข็งแรง และคิดว่าต้องดำรงชีวิตต่อไปให้ได้ ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริม จากเรื่องสังเกตเห็นตัวละครที่ชื่อ ปลาวัน ปฏิบัติตัวด้วยการดื่มนมทุกครั้งหลังจากทานข้าว เพราะนมเป็นอาหารเสริมที่บำรุงร่างกายให้แข็งแรง และพร้อมเรียนรู้ในการดำรงชีวิตของปลาวัน

4. คุณค่าด้านร่างกาย

คุณค่าด้านร่างกายที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ คือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้มีความรู้และทักษะในการป้องกันตนเองอย่างถูกต้อง เพื่อให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้นการให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขจึงจำเป็นต้องเผยแพร่และให้ความรู้แก่ทุกคน แม้กระทั่งเด็กก็ควรให้มีความรู้ในระดับที่เหมาะสมกับวัย ดังตัวอย่าง

“ทุกหลักการจะเกี่ยวโยงหมดทุกอย่าง ดิน น้ำ อากาศ สิ่งมีชีวิต จนถึงมนุษย์ อย่างเรื่องสุขภาพก็จะเริ่มตั้งแต่สุขภาพดินที่ดี ไม่โดนสารเคมีปนเปื้อน พืชก็พลอยสุขภาพดี เพราะดินดี สัตว์กินพืช คนกินสัตว์ ก็สุขภาพดีไปด้วยกันหมด ทุกสิ่งที่มีมนุษย์ปลูกผลิตก็ต้องไม่ทำลาย สุขภาพของโลกด้วย”

(งามพรรณ เวชชาชีวะ, 2561, หน้า 86)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ดิน น้ำ อากาศ สิ่งมีชีวิต และมนุษย์มีสุขภาพที่ดีได้เริ่มจากดินไม่มีสารเคมีปนเปื้อน พืชก็จะสุขภาพดีด้วยเพราะดินดี สัตว์กินพืชที่ดีก็จะทำให้สัตว์มีสุขภาพที่ดี คนกินสัตว์ ก็จะมีสุขภาพที่ดีด้วยกันหมด ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านร่างกาย ให้ได้รู้จักการป้องกันตนเองอย่างถูกต้อง จากเรื่องสื่อให้เห็นการดูแลร่างกายเริ่มจากการเลือกดินที่จะปลูกผัก เพราะเมื่อดินดี ผักก็จะปลอดภัย พืชคนและสัตว์ก็สามารถกินได้อย่างสบายใจ

อภิปรายผล

การวิเคราะห์วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2555-2566 จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ (สองขา 2554) (ณิชา พิษวนิชย์ 2556) (ชา Yuri ซากาโมโตะ 2558) (สุมาลี บำรุงสุข 2551) (งามพรรณ เวชชาชีวะ 2561) (กฤษณะ กาญจนนา 2561) (ชีวัน วิสาสะ 2563) (ยูโตะ ฟุคยะยะ 2563) (ติณณา ตรียานนท์ 2564) และ (กฤษณะ กาญจนนาภา และวชิราวรรณ ทับเสือ 2565) ตามแนวคิดของ ส. พุ่มสุวรรณ (2540) พบคุณค่าในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก 4 ด้าน เรียงลำดับตามจำนวนเอกสารที่พบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ คุณค่าด้านสติปัญญา คุณค่าด้านสังคม และคุณค่าด้านร่างกาย ตามลำดับ

คุณค่าด้านอารมณ์และจิตใจ พบในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ เศษกระดาษ ตึกตาแห่งความทรงจำ บ้านทีกส่วนตัวชา Yuri อยู่วังสระปทุม โลกของมดแดงกับแดงกวาง (เอยด้วย !) สีสหาย กับต้นไม้ 100 ต้น แมววัด อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต และบ้านต่อไม้กับสหายนักซ่อม วรรณกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นคุณค่าด้านจริยธรรม โดยสอดแทรกการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมทั้งทางกาย วาจา ใจ และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถเป็นคนดีมีศีลธรรม และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์แบบ ประกอบด้วย การรักสัตว์ การตระหนักถึงคุณค่าทางจิตใจ การมีจิตใจที่งดงาม การยอมรับตนเอง ความเสียสละ ความอดสาหะ และความเมตตา นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นคุณค่าด้านความรัก ความผูกพันในครอบครัว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัวที่มีพร้อมทั้ง พ่อ แม่ ลูก เป็น

ครอบครัวที่มีความสุขและเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ สมาชิกในครอบครัวรู้จักแสดงความรักต่อกัน ประกอบด้วยความรัก ความผูกพันที่แม่มีต่อลูก ความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อพ่อ ความรักความผูกพันที่ลูกมีต่อแม่ และความรักความผูกพันที่พ่อ แม่ ลูก มีต่อกันสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลลิตา ศุภธนสินเชษม (2551) พบคุณค่าด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน คือ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความอดุสาหะ ความเสียสละ ความกตัญญู คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งดีงามที่ผู้อ่านควรยึดถือและปฏิบัติ ผู้เขียนเน้นเรื่องความเมตตาเพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝัง ให้เกิดขึ้นในใจของเยาวชน วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก ปรากฏคุณค่าในด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในการรักสัตว์ การยอมรับตนเองและคนอื่น การแสดงความเสียสละ ความอดุสาหะ ความเมตตา ส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่ดีมีศีลธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์ ส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของความรักในครอบครัว ทั้งการสื่อสารในครอบครัวที่มีพ่อ แม่ และลูก เป็นสมาชิก ที่มีความสัมพันธ์อันดี และการทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้สึกมีคุณค่า สร้างความสุขความสมบูรณ์ในชีวิตครอบครัวอย่างยั่งยืน ส่งเสริมให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีความสุขในครอบครัว และสังคม

คุณค่าด้านสังคม พบในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เศษกระดาศ อยู่วังสระปทุม โลกของมดแดงกับแดงกวาง (เอ๋ยด้วย!) สีสหายกับต้นไม้ 100 ต้น ก ไก่โตโนเสาร์ และแม่วัด วรรณกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นคุณค่าในการดำรงชีวิตในสังคม การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในสังคม โดยสอดแทรกวิถีใช้ชีวิตในสังคมแบบพอเพียง การสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน รวมทั้งการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้สังคมยอมรับและเข้ากับคนในสังคมได้ วรรณกรรมสำหรับเด็กจึงทำหน้าที่เป็นสังคมจำลองให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับสังคม ในแง่มุมต่าง ๆ สอดคล้องกับ วิชา กงกะนันท์ (2522, หน้า 1) และวิทย์ ศิระศรียนนท์ (2544, หน้า 118) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นสิ่งผูกพันกับสังคม และเป็นสมบัติร่วมของคนในสังคมทุกยุคทุกสมัย การดำรงชีวิตในสังคม มุ่งถ่ายทอดให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ที่มีความเรียบง่าย มีการแบ่งปัน เกื้อกูลกัน และมีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข บนฐานความพอดีแบบเศรษฐกิจพอเพียง วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กปรากฏคุณค่าด้านสังคม ส่งเสริมเรื่องการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เช่น การช่วยเหลือกันในชุมชน การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมาย และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ส่งเสริมการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงไม่ฟุ้งเฟ้อ และมีความสุขในสิ่งเล็กน้อย ทั้งยังส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยเน้นให้เด็กเรียนรู้ ถึงความสำคัญของการดูแลสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กยังปลูกจิตสำนึกให้เด็กเติบโตขึ้น เป็นพลเมืองที่ดีที่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

คุณค่าด้านสติปัญญา พบในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ เศษกระดาศ บันทึกลับ ส่วนตัวชายูรี อยู่วังสระปทุม โลกของมดแดงกับแดงกวาง (เอ๋ยด้วย!) แม่วัด อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต และบ้านตอไม้กับสหายนกข่อม วรรณกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นคุณค่าในการพัฒนาสติปัญญาของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้ความคิด ฝึกฝนการสังเกต การเปรียบเทียบ การใช้เหตุผล และวรรณกรรมสำหรับเด็ก ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมสติปัญญา 3 ด้าน คือ การใช้สติปัญญาและไหวพริบ การแสวงหาความรู้ และการเสริมสร้างสติปัญญาด้วยอาหารเสริมสอดคล้องกับ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2526) ได้กล่าวไว้ว่า คุณค่าด้านสติปัญญาในวรรณกรรมแทบทุกเรื่องผู้อ่านจะได้รับความคิดและความรู้เพิ่มขึ้น มีผลให้สติปัญญาทั้งทางด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคน ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องให้ข้อคิด ต่อผู้อ่านสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทำให้จิตใจสูงขึ้น หรือนำมาใช้ประพฤติดีปฏิบัติในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ชำนาญ

รอดเหตุภัย (2552) ยังได้กล่าวถึงคุณค่าด้านสติปัญญาในวรรณกรรมว่า คุณค่าสติปัญญาเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ปรากฏคุณค่าด้านสติปัญญาทำให้เด็กเกิดการพัฒนาความรู้มีทักษะในการนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี เช่น มีความคิดสร้างสรรค์มีการสังเกต การมีเหตุผล และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ท้าทาย ทำให้เด็กมีมุมมองกว้างขึ้น ซึ่งนับว่าวรรณกรรมได้ให้ความรู้ผ่านเหตุการณ์ในเรื่องให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และนำกลับมาใช้ได้

คุณค่าด้านร่างกาย พบในวรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็ก จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ บันทึกส่วนตัวชาวยุริ โลกของมดแดงกับแดงกวาง (เอยด้วย !) และแม่วัด วรรณกรรมดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าด้านร่างกาย คือ การให้ความรู้ทางด้านสุขภาพ เด็กจะได้รับความรู้ทางสาธารณสุขเพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันความเจ็บป่วยได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ ส. พุ่มสุวรรณ (2540) ที่กล่าวถึงคุณค่าด้านร่างกายไว้ว่า ควรให้เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องในการป้องกันตนเอง เพื่อห่างไกลโรคและมีสุขภาพดี และสร้างความเข้าใจที่เกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นทำให้สูญเสียเงิน และส่งผลกระทบต่อการทำงานชีวิต วรรณกรรมบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ปรากฏคุณค่าด้านร่างกายเป็นการให้ความรู้ด้านสุขภาพช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีหลีกเลี่ยงและป้องกันโรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสุขภาพใจเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพ เช่น การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การออกกำลังกาย และการรักษาความสะอาด เนื้อหาในวรรณกรรมยังช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ในการดูแลตัวเอง และเห็นความสำคัญของการมีสุขภาพดี ได้เน้นย้ำว่าความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก เพื่อป้องกันตนเองจากโรคภัย และลดความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อการทำงานชีวิตในอนาคต ทำให้เด็กเห็นคุณค่าของการรักษาสุขภาพที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการมีชีวิตที่มีความสุขปราศจากโรคภัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรมีการศึกษาคุณค่าในวรรณกรรมประเภทอื่นที่ได้รับรางวัลดีเด่นจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น สารคดี กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น เพื่อให้เห็นแนวคิดที่หลากหลายในวรรณกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความหมายและผลกระทบของเนื้อหาที่ปรากฏในวรรณกรรมบันเทิงคดี เช่น การวิเคราะห์ทฤษฎีการแต่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาของเด็ก

รายการอ้างอิง

- กฤษณะ กาญจนานา และวชิราวรรณ ทับเสื่อ. (2561). *สี่สหายกับต้นไม้ 100 ต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). อมรินทร์คิดส์.
- กฤษณะ กาญจนานา และวชิราวรรณ ทับเสื่อ. (2565). *บ้านต้นไม้กับสหายนักซ่อม*. แพลน พรินท์ติ้ง.
- งามพรรณ เวชชาชีวะ. (2561). *โลกของมดแดงกับแดงกวาง (เอยด้วย !)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นานมีบุ๊ค.
- จุฬามาศ สุขขำจรรยา. (2549). *การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ ส. พุ่มสุวรรณ*. [สารนิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2552). *การวิจัยทางภาษาไทย*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชิวัน วิสาสะ. (2562). *ก ไก่โตโนเสาร์*. แพรวเพื่อนเด็ก.
- ชาวยุริ ซากาโมโตะ. (2558). *บันทึกส่วนตัวชาวยุริ*. ฝี่เสื่อเด็ก ๆ.
- ณิชา พิษณิษฐ์. (2556). *ตุ๊กตาแห่งความทรงจำ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). แพลน พรินท์ติ้ง.
- ติณณา ตรียานนท์. (2564). *อยากให้ทุกสิ่งในโลกนี้มีชีวิต*. ฝี่เสื่อเด็ก ๆ.

- ปิปปภา วิเศษศิริ. (2562). *ตัวละครวัยรุ่นในวรรณกรรมเยาวชน*. [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ยูโตะ ฟุคยะยะ. (2563). *แม่วัด. ฝึเสื้อเด็ก ๆ*.
- รินฤทัย สัจจพันธ์. (2526). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ภาควรรณคดีไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลลิตา ศุภธนสินเชษม. (2551). *การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแกว่าปี พ.ศ. 2544-2547*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- วิจิตรา รุ่งแสง. (2564). *แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนของสุมาลี บำรุงสุข*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี].
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2544). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. ไทยวัฒนาพานิช.
- วิภา กงคะนันท์. (2522). *วรรณคดีศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ไทยวัฒนาพานิช.
- ส. พุ่มสุวรรณ. (2540). *บ้านเขานบ้านเรา*. สถาบันพระปกเกล้า กระทรวงศึกษาธิการ.
- สองขา. (2554). *เศษกระดาษ*. มติชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษา*. เอ็น.เอ รัตนะเทรตตั้ง.
- สุนีย์ เลิศแสวงกิจ และพิศิษฐ์ กาญจนพิมาย. (2546). *ห้องสมุดกับการรู้สารสนเทศ*. วังอักษร.
- สุมาลี บำรุงสุข. (2551). *อยู่วังสระปทุม*. นานมีบุ๊คส์.
- Li Ningmin. (2560). *การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2558*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].